

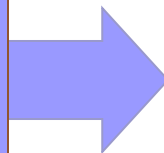

Odpady v zariadeniach spoločného stravovania

**MUDr. Ľudmila Bučková, MPH
MUDr. Iveta Trusková, PhD.,
RÚVZ Trenčín, ÚVZ SR Bratislava**

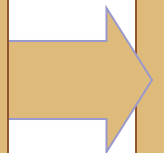
Legislatívna základňa - odpady v ZSS

zák. č. 223/2001 Z.z.,
o odpadoch

posledná novela
zák. č. 343/2012 Z.z.,
o odpadoch

nariadenie EP a R (ES) č. **1069/2009**,
kt. sa ustanovujú zdravotné
predpisy týkajúce vedľ. živočíšnych
produktov a odvodených produktov
neurčených na ľudskú spotrebu

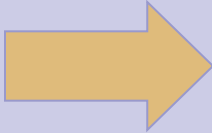

**nariadenie Komisie (EÚ)
č.142/2011**, kt. sa vykonáva
nariadenie (ES) č. 1069/2009

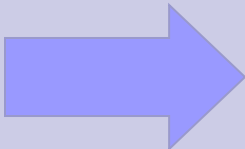
vyhl. MPaRV SR č. 148/2012 Z.z.,
ktorou sa ustanovujú podrobnosti
o výnimkách pri zbere,
preprave a odstraňovaní
vedľajších živočíšnych produktov
a o použití vedľajších živočíšnych produktov
na osobitné krmné účely.

Manipulácia s odpadmi v potravinárskych podnikoch – doplňujúca legislatíva

**nariadenie (ES)
č. 852/2004
o hygiene potravín**

**vyhl. MZ SR
č.533/2007 Z.z.,
o podrobnostiach
o požiadavkách
na ZSS**

Legislatívna základňa - odpady v ZSS

zák. č. 223/2001 Z.z.,
o odpadoch

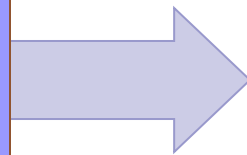
posledná novela
zák. č. 343/2012 Z.z.,
o odpadoch

vyhl. MŽP SR č. 284/2001 Z.z., kt. sa
ustanovuje katalóg
odpadov

**DRUHÝ ODPADOV
S KATALÓGOVÝM ČÍSLOM**

- 20 03 01 zmesový komunálny odpad** /zaradené ako ostatný odpad/
- 20 01 08 biologicky rozložiteľný kuchynský a reštauračný odpad** /zaradené ako ostatný odpad/
- 20 01 25 (použitý) jedlé tuky a oleje** /zaradené ako ostatný odpad/

**zák. č. 223/2001 Z.z.,
o odpadoch**

**posledná novela
zák. č. 343/2012 Z.z.,
o odpadoch**

Povinnosti fyzickej osoby – podnikateľa a právnickej osoby , ktorá prevádzkuje ZSS

■ **§ 39 ods.2**

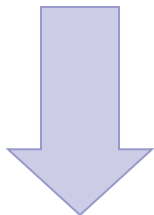
zodpovedá za nakladanie *s biologicky rozložiteľným kuchynským a reštauračným odpadom,*

■ **§ 39 ods.9**

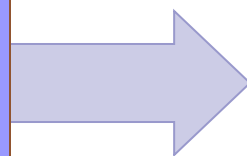
znáša náklady *na systém oddeleného zberu !!!!*

■ **§ 39 ods.12**

na vyžiadanie obce poskytnúť pravdivé a úplné informácie súvisiace s nakladaním s komunálnym odpadom

zák. č. 223/2001 Z.z.,
o odpadoch

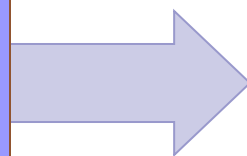
posledná novela
zák. č. 343/2012 Z.z.,
o odpadoch

Povinnosti fyzickej osoby – podnikateľa a právnickej osoby , **ktorá prevádzkuje ZSS**

■ **§ 39 ods.17**

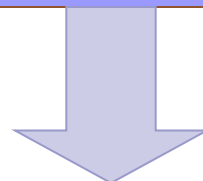
zaviesť a zabezpečovať vykonávanie triedeného zberu
pre biologicky rozložiteľný kuchynský a reštauračný odpad,
ktorého je pôvodcom

**zák. č. 223/2001 Z.z.,
o odpadoch**

**posledná novela
zák. č. 343/2012 Z.z.,
o odpadoch**

a

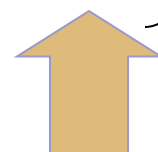

**Biologicky rozložiteľ. kuchynský a
reštauračný odpad 20 01 08**

- Kedy sa zákon vzťahuje ???
- Kedy sa vzťahuje nariadenie ???

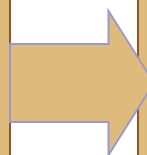

**vedľajší
živočíšny
produkt**

Kuchynský odpad kategórie 3

**nariadenie EP a R (ES) č. 1069/2009,
kt. sa ustanovujú zdravotné
predpisy týkajúce vedľ. živočíšnych
produktov a odvodených produktov
neurčených na ľudskú spotrebu**

**nariadenie Komisie (EÚ)
č. 142/2011, kt. sa vykonáva
nariadenie (ES) č. 1069/2009**

nariadenie EP a R (ES) č. **1069/2009**,
kt. sa ustanovujú zdravotné
predpisy týkajúce vedľ. živočíšnych
produktov a odvodených produktov
neurčených na ľudskú spotrebu

**nariadenie Komisie (EÚ)
č.142/2011**, kt. sa vykonáva

(článok 3 ods. 1, 2)

- **Vedľajšie živočíšne produkty** sú celé telá zvierat alebo ich časti, produkty živočíšneho pôvodu alebo **iné produkty získané zo zvierat, ktoré nie sú určené na ľudskú spotrebu vrátane oocytov, embryí a spermy**,
- **Ovodené produkty** sú produkty získané prostredníctvom jednorazového alebo opakovaného ošetrovania, transformácie alebo jednotlivých krokov spracovania vedľajších živočíšnych produktov

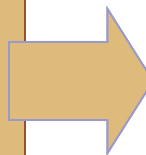
nariadenie EP a R (ES) č. **1069/2009**,
kt. sa ustanovujú zdravotné
predpisy týkajúce vedľ. živočíšnych
produktov a odvodených produktov
neurčených na ľudskú spotrebu

**nariadenie Komisie (EÚ)
č.142/2011**, kt. sa vykonáva
nariadenie (ES) č. 1069/2009

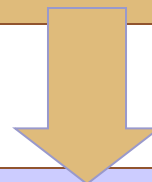
Podľa rizika aké tieto VŽP predstavujú pre zdravie ľudí, zvierat a
vplyvu na životné prostredie sa rozdeľujú do troch skupín:

- **Materiál kategórie 1** – článok 8 nariadenia (ES) č. 1069/2009 - **kuchynský odpad z dopravných prostriedkov** - čl. 8 písm. f)
- **Materiál kategórie 2** – článok 9 nariadenia (ES) č. 1069/2009 -
- **Materiál kategórie 3** – článok 10 nariadenia (ES) č. 1069/2009 - **kuchynský odpad** okrem odpadu uvedeného v čl.8 písm. f) - článok 10 písm. p)

nariadenie EP a R (ES) č. **1069/2009**,
kt. sa ustanovujú zdravotné
predpisy týkajúce vedľ. živočíšnych
produktov a odvodených produktov
neurčených na ľudskú spotrebu

**nariadenie Komisie (EÚ)
č.142/2011**, kt. sa vykonáva
nariadenie (ES) č. 1069/2009

Príloha I vymedzenie pojmov

Kuchynský odpad je všetok potravinový odpad
vrátane **použitého potravinárskeho oleja**,
ktorý vzniká v reštauráciách,
stravovacích zariadeniach a kuchyniach
vrátane kuchýň
v spoločných stravovacích zariadeniach
a kuchýň
v domácnostiach,

KUCHYNSKÝ ODPAD - aké zložky môže obsahovať ??

- nespracované zostatky surovín,
- neskonsumované zostatky pokrmov a potravín rastlinného ale i živočíšneho pôvodu, ktoré vznikli pri prevádzkovaní ZSS, vrátane školských kuchýň, stravovacích zariadení domovov sociálnych služieb, stravovacích prevádzok zdravotníckych zariadení ale i z kuchýň domácností,
- *potraviny po dobe spotreby, lehote minimálnej trvanlivosti alebo potraviny inak znehodnotené*

KUCHYNSKÝ ODPAD - aké zložky môže obsahovať ??

- **Patria sem aj šupy z čistenia zeleniny a ovocia,**
- **kávové a čajové zvyšky, vaječné škrupiny, starý chlieb, zvyšky jedla,**
- **papierové vrečko znečistené zeleninou, ovocím, maslom, džemom, alebo potraviny inak znehodnotené, použitá papierová vreckovka a servítk a**
- **v malom množstve aj drevitá vlna, triesky, hnedá lepenka, novinový papier (použité pri manipulácii s potravinami).**

nariadenie EP a R (ES) č. **1069/2009**, kt. sa ustanovujú zdravotné predpisy týkajúce vedľ. živočíšnych produktov a odvodených produktov určených na ľudskú spotrebu

nariadenie Komisie (EÚ) č.142/2011, kt. sa vykonáva nariadenie (ES) č. 1069/2009

Zber a preprava KO

- Prevádzkovatelia **zbierajú, identifikujú a prepravujú bez zbytočného odkladu za podmienok**, ktorými sa predchádza rizikám pre verejné zdravie a zdravie zvierat.
- Prevádzkovatelia zabezpečujú, že ku „KO kategória 3“ je pri preprave priložený **obchodný doklad**.

nariadenie EP a R (ES) č. 1069/2009,
kt. sa ustanovujú zdravotné
predpisy týkajúce vedľ. živočíšnych
produktov a odvodených produktov
neurčených na ľudskú spotrebu

nariadenie Komisie (EÚ)
č.142/2011, kt. sa vykonáva
nariadenie (ES) č. 1069/2009

Vyhláška MPaRV SR č.148/2012,

**Obchodný doklad – zberný list na vedľajšie živočíšne
produkty sa vystavuje na zber a prepravu
v troch vyhotoveniach podľa
požiadaviek a vzoru v prílohe č. 1.**

**„materiál kategórie 3
NEURČENÉ NA ĽUDSKÚ SPOTREBU“.**

VZOR

Obchodný doklad/Zberný list

pre vedľajšie živočíšne produkty – materiál kategórie 3

„NEURČENÉ NA ĽUDSKÚ SPOTREBU“

Číslo dokladu:

ODOVZDÁVAJÚCI

Prevádzkovateľ:

názov, adresa, IČO, úradné číslo

Miesto pôvodu: farma, prevádzkareň

názov, adresa, PSČ

CEHZ/úradné číslo:

Druh vedľajšieho živočíšneho produktu:

Množstvo v ks, balenie, hmotnosť, celková hmotnosť v kg:

PREBERAJÚCI

Miesto určenia:

názov, adresa, úradné číslo

Prepravca:

názov, adresa, úradné číslo

Číslo dopravného prostriedku, meno a priezvisko zamestnanca:

Dátum vydania:

Odovzdal:

meno a priezvisko, podpis, odtlačok pečiatky

Prevzal:

meno a priezvisko, podpis, odtlačok pečiatky

Prevádzkovatelia (vykonávajúci nakladanie, zber, transport alebo spracovanie)

- uchovávajú záznamy o zásielkach a príslušné obchodné doklady (a veterinárne osvedčenia – nie v prípade KO) – **zabezpečenie princípu výsledovateľnosti**

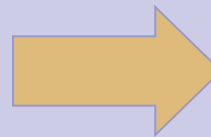
(podľa čl. 22 nariadenia EP a Rady č. 1069/2009).

- ***doba uchovávanía dokumentácie o odpadoch je***
2 roky

podľa prílohy VIII, kapitoly III, bod 5 nariadenia Komisie č. 142/2011 (možnosť uchovať kópie dokladov prevádzkovateľom ZSS aj na elektronických nosičoch).

Manipulácia s odpadmi v potravinárskych podnikoch – doplňujúca legislatíva

**nariadenie (ES)
č. 852/2004
o hygiene potravín**

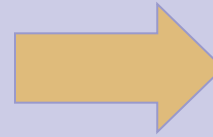
Potravinársky odpad, nejedlé vedľajšie produkty a ostatný odpad sa ukladá:

- do **uzatvárateľných kontajnerov** alebo
- PPP zabezpečí **vhodný systém odstraňovania odpadu**

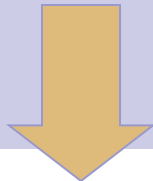
■ Manipulácia s odpadmi v potravinárskych podnikoch – doplňujúca legislatíva

nariadenie (ES)
č. 852/2004
o hygiene potravín

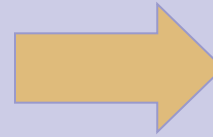
Kontajnery musia mať:

- vhodnú konštrukciu,
- udržiavané v náležitom stave,
- ľahko čistiteľné, podľa potreby dezinfikovať
- musia byť označené „ neurčené na ľudskú spotrebu“

■ Manipulácia s odpadmi v potravinárskych podnikoch – doplňujúca legislatíva

**nariadenie (ES)
č. 852/2004
o hygiene potravín**

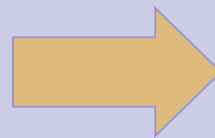

Potravinársky odpad, nejedlé vedľajšie produkty a ostatný odpad:

- primerane zabezpečiť **skladovanie** a
- **likvidáciu**

■ Manipulácia s odpadmi v potravinárskych podnikoch – doplňujúca legislatíva

**nariadenie (ES)
č. 852/2004
o hygiene potravín**

Odpad sa musí odstraňovať hygienickým a pre životné prostredie priaznivým spôsobom v súlade s práv.predpismi spoločenstva a

- **nesmie predstavovať priamy alebo**
- **nepriamy zdroj kontaminácie**
(čl. 4 ods.2 v spojení s kapit. VI. prílohy II.)

■ Manipulácia s odpadmi v potravinárskych podnikoch – doplňujúca legislatíva

§ 7 sklad organického odpadu, ak je zriadený:

- prístup zvonku, krytý, vetrateľný
- ľahko čistiteľný,
- uzavierateľný,
- chránený pred prístupom škodcov,
- vybavený tečúcou pitnou a
- teplou vodou a kanalizačnou vpust'ou

vyhláška MZ SR
č.533/2007 Z.z.,
o podrobnostiach
o požiadavkách
na ZSS

zák. NR SR č. 223/2001 Z.z.,
o odpadoch

Kuch. odpad - kategória 1
Označenie a preprava (bez
meškania)

nariadenie (ES) č. 852/2004
o hygiene potravín

Záznam o zásielke:
• **obchodný doklad**

nariadenie (ES) č.1069/2009, kt.
sa ustanovujú predpisy týkajúce
živoč. vedľ. produktov

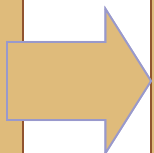
Likvidácia:

- **spálením alebo**
- **spracovaný v sprac. závode**
- **zakopaním na skládke** (podľa
smernice 1999/31/ES)

vyhl. MZ SR č.533/2007 Z.z.,
o podrobnostiach
o požiadavkách na ZSS

nariadenie EP a R (ES) č. **1069/2009**,
kt. sa ustanovujú zdravotné
predpisy týkajúce vedľ. živočíšnych
produktov a odvodených produktov
neurčených na ľudskú spotrebu

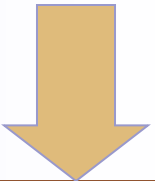

nariadenie Komisie (EÚ)
č.142/2011, kt. sa vykonáva
nariadenie (ES) č. 1069/2009

čl.14 písm. k)
Odstraňovanie materiálu kategórie 3

Kuchynský odpad
spracuje **tlakovou sterilizáciou** alebo sa
kompostuje či
transformuje na bioplyn alebo
spracovateľskými metódami
uvedenými v článku 15 ods. 1, písm. b),

nariadenie EP a R (ES) č. **1069/2009**,
kt. sa ustanovujú zdravotné
predpisy týkajúce vedľ. živočíšnych
produktov a odvodených produktov
neurčených na ľudskú spotrebu

nariadenie Komisie (EÚ)
č.142/2011, kt. sa vykonáva
nariadenie (ES) č. 1069/2009

PARAMETRE TRANSFORMÁCIE

Štandardné parametre transformácie

Materiál kategórie 3 kuchynský odpad

ktorý sa používa ako surovina

1. v bioplynovej stanici vybavenej
pasterizačnou/hygienizačnou jednotkou, alebo

2. v kompostovacom zariadení

musí spĺňať tieto minimálne požiadavky:

- a) **maximálna veľkosť častíc** pred vstupom do jednotky: **12 mm**;
- b) **minimálna teplota** všetkého materiálu v jednotke: **70 °C**; a
- c) **minimálny čas** v jednotke **bez prerušenia**: **60 minút**.

nariadenie EP a R (ES) č. **1069/2009**,
kt. sa ustanovujú zdravotné
predpisy týkajúce vedľ. živočíšnych
produktov a odvodených produktov
neurčených na ľudskú spotrebu

**nariadenie Komisie (EÚ)
č.142/2011**, kt. sa vykonáva
nariadenie (ES) č. 1069/2009

Podľa čl.11 ods.1 písm. b)

je zakázané **kŕmenie hospodárskych zvierat**,
okrem zvierat chovaných na kožušinu

Hospodárske zviera je akékoľvek zviera, ktoré je držané, vykrmované
alebo chované človekom a
využívané na produkciu potravín, vlny, kožušín, peria, kožíek
alebo akéhokoľvek iného produktu získaného zo zvierat alebo na iné
hospodárske účely

Kožušinové zviera – je zviera držané alebo chované na výrobu kožušiny,
ktoré sa nepoživajú na ľudskú spotrebu

nariadenie EP a R (ES) č. 1069/2009,
kt. sa ustanovujú zdravotné
predpisy týkajúce vedľ. živočíšnych
produktov a odvodených produktov
neurčených na ľudskú spotrebu

nariadenie Komisie (EÚ)
č.142/2011, kt. sa vykonáva
nariadenie (ES) č. 1069/2009

*Podľa čl. 18 ods. 1 nariadenia (ES) 1069/2009
(aj čl. 13 ods. 2 nariadenia Komisie č. 142/2011) je možné
odpad (KBO) použiť na kŕmenie nasledovných zvierat:
zvieratá v zoologických záhradách,
zvieratá chované na kožušinu,
psy z uznaných chovateľských staníc alebo psích svoriek,
psy a mačky v útulkoch, červy a
larvy slúžiace ako návnada pri rybolove*

**za podmienok stanovených príslušným orgánom
(SR nepristúpila k možnosti skrmovania KO kat. 3)**

Aké je riešenie pre malé prevádzkarne ??

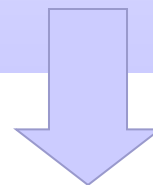
Kam s kuchynským odpadom ťažko dostupných prevádzok ??

- Čo je malá prevádzkareň?

**ak týždenná produkcia odpadu
nepresahuje 20 kg**

- Čo je ťažko dostupná prevádzkareň?

**ak prístup do nej si vyžaduje
vynaloženie neprimeraných nákladov**

Prevádzkovatelia môžu odstrániť kuchynský odpad
(ako odpad kategórie 3)

spálením alebo

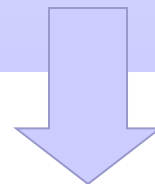
zakopaním na mieste len

za osobitných podmienok a so súhlasom a pod
dozorom príslušnej **RVPS**

V prípade **spálenia** aj so súhlasom
príslušného **orgánu životného prostredia**
a zboru hasičskej a záchrannej služby

Čo je bývalá potravina ?

- Produkt živočíšneho pôvodu **alebo** potravina obsahujúca produkt živočíšneho pôvodu, **ktorý už nie je určený na ľudskú spotrebu z komerčných dôvodov alebo pre výrobné alebo baliace nedostatky alebo iné nedostatky, ktoré nepredstavujú žiadne riziko pre verejné zdravie alebo zdravie zvierat**

Prevádzkovatelia môžu zabezpečiť odstránenie
“bývalých potravín”

- **na skládke odpadov** (schválenej a registrovanej orgánom veterinárnej správy), **len do celkovej hmotnosti 20 kg** (napr. potraviny po dátume spotreby alebo dátume minimálnej trvanlivosti (podľa vyhlášky MPaRV SR č. 148/2012 Z.z.);

Prevádzkovateľ musí mať k dispozícii **oficiálny doklad o odovzdávaní odpadu bývalých potravín na skládku.**

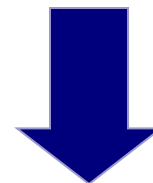

Prevádzkovatelia môžu zabezpečiť odstránenie
bývalých potravín

- **prostredníctvom krmiva pre spoločenské zvieratá,**
- len so súhlasom príslušného orgánu veterinárnej a potravinovej správy

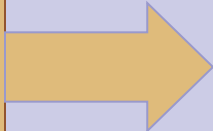
Prečo drviče odpadov nedoporučovať

- po spracovaní odpadu v drvičoch - zahustenie odpadových vôd,
- zvýši sa množstvo nerozpustných látok nad odporúčané hodnoty koncentračných limitov,
- zvýši sa riziko zanášania kanalizačného potrubia tukovými zložkami, na ktoré sa nabaľujú ďalšie látky,
- spracovaním kuchynského odpadu sa dostanú do verejnej kanalizácie a ČOV aj obalové materiály – (plasty, hliníkové fólie,..), ktoré sa môžu následne dostať do kalov,
-a čo hovorí legislatíva v oblasti verejnej kanalizácie ?

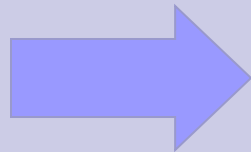
Legislatíva v oblasti vypúšťania odpadových vôd do verejnej kanalizácie

**zákon č.442/2002 Z.z.
o verejných vodovodoch a
verejných kanalizáciách
a o zmene a doplnení
zákona č. 276/2001 Z.z.**

**§ 23 ods.5,6,10
§ 25 ods.3
§ 33 ods.2**

**vyhl. MŽ SR č. 55/2004 Z.z.,
kt. sa ustanovujú náležitosti
prevádzkových poriadkov
verejných vodovodov a
verejných kanalizácií**

§ 3 ods.10

zákon č.442/2002 Z.z.

o verejných vodovodoch a verejných kanalizáciách a o zmene a doplnení zákona č. 276/2001 Z.z.

- **§ 23 Všeobecné podmienky pripojenia sa na verejnú kanalizáciu a vypúšťanie vôd do verejnej kanalizácie**
- ods. 5)možno vypúšťať alebo odvádzať iba odpadové vody mierou znečistenia a množstvom zodpovedajúce PP verejnej kanalizácie, ak sa ich producent nedohodne s prevádzkovateľom verejnej kanalizácie inak.
- Ods.6) ak presahujú najvyššiu prípustnú mieru znečistenia podľa PP verejnej kanalizácie, sa môžu vypúšťať do verejnej kanalizácie **až po ich predčistení u producenta odpadových vôd** na mieru zodpovedajúcu

vyhl. MŽ SR č. 55/2004 Z.z., kt. sa ustanovujú náležitosti prevádzkových poriadkov verejných vodovodov a verejných kanalizácií

■ §3

ods.10) najvyššia prípustná miera znečistenia priemyselných odpadových vôd a osobitných vôd vypúšťaných do verejnej kanalizácie sa **ustanovuje podľa prílohy č. 3.**

Odporúčané hodnoty koncentračných limitov na stanovenie najvyššie prípustnej miery znečistenia priemyselných OV a osobitných vôd vypúšťaných do verejnej kanalizácie

Ukazovateľ: nerozpustné látky 500 mg/l

ZÁVER

- 1. Upozorniť prevádzkovateľa ZSS ako producenta odpadov na povinnosť – čo najskôr – bezodkladne uzatvoriť zmluvu s osobou oprávnenou na manipuláciu s KO kategórie 3.**
- 2. Informovať prevádzkovateľa ZSS o zapracovaní novej legislatívy v oblasti odpadov do PP a dokumentácie príručiek SVP alebo HACCP**
- 3. Upozorniť prevádzkovateľov ZSS - nedodržanie platnej legislatívy – sankčné opatrenia**